

КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ

ДЛЯ МИТНОЇ СПРАВИ
В УКРАЇНІ

ЗМІСТ

ПОДЯКА	3
СТИСЛИЙ ВИКЛАД	6
Доступність інформації	8
Оскарження рішень митних органів	10
Автоматизація митних процедур	12
Митні формальності.	16
Консультації та взаємодія з громадськістю	18
Відповідальність за порушення митних правил	20
Єдине вікно.	22
Сплата митних платежів	24
Уповноважені економічні оператори.	25
Протидія корупції	27
Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил	29
Митний пост-аудит	31
ВИСНОВКИ	33

ПОДЯКА

Враховуючи актуальність питання реформи митної справи у країні, а також підтримуючи зусилля Уряду щодо прискорення порядку денного реформ, Американська торговельна палата в Україні (Палата) намагалась визначити, які питання, пов'язані з митницею, є важливими для бізнес-середовища, які проблеми митного регулювання є актуальними та які шляхи розв'язання цих проблем бачить бізнес. Команда експертів ЕУ в Україні склала для Комітету з питань митної політики Американської торговельної палати в Україні та розповсюдила серед його членів опитувальник, що включав понад 50 запитань щодо 12-ти напрямів митної справи. Відкриті питання опитувальника давали також можливість компаніям запропонувати свої рішення нагальних проблем, що в результаті призвело до ряду несподіваних для експертів коментарів.

Палата надзвичайно вдячна всім компаніям-членам, які взяли участь в опитуванні. Всі респонденти є представниками компаній з іноземним капіталом, що активно ведуть зовнішньоекономічну діяльність та займають перші сходинки в міжнародних (наприклад, Forbes) та в українських (наприклад, топ-100 платників податків) рейтингах компаній. Палата також висловлює окрему подяку фахівцям практики непрямого оподаткування ЕУ в Україні за їхню допомогу у розробці опитувальника, аналізі результатів та експертний внесок щодо найкращих міжнародних практик, які успішно застосовуються в світі.

За результатами опитування було підготовлено цей документ, який, окрім аналізу отриманих відповідей, містить також і експертний компонент у вигляді прикладу кращих світових практик та практичних пропозицій, які могли б вирішити описані тут проблемні питання.

Андрій Гундер

Президент Американської торговельної палати
в Україні

З величезним задоволенням я представляю Вам нове видання Американської торговельної палати в Україні, що містить керівні принципи для митної справи України. Ефективна митна реформа має вирішальне значення для сталого економічного зростання України та її позиціонування як надійного міжнародного торговельного партнера.

Американська торговельна палата є найстарішою міжнародною бізнес-асоціацією України. Наш Комітет з питань митної політики веде активний діалог між бізнесом та органами державної влади, сприяючи розвитку простого, сучасного та оптимального митного законодавства.

76% компаній-членів Палати вважають, що митна реформа повинна бути пріоритетом №1 для Парламенту та Уряду України. Палата постійно виступає за внесення змін до законодавства України, спрямованих на спрощення митних процедур та їх відповідність найкращим світовим стандартам. На місцевому рівні, такі позитивні зрушення будуть вигідними як для бізнес-спільноти, так і для органів державної влади. На глобальному рівні — вони сприятимуть розвитку торговельних операцій між країнами та допоможуть Україні залишатися конкурентоспроможною на міжнародних ринках.

Експерти компаній-членів Американської торговельної палати в Україні вклали всю свою професійну експертизу в публікацію «Керівні принципи для митної справи в Україні» для того, аби представити пріоритети діяльності Комітету з метою пришвидшення подальших позитивних змін у митній сфері України. Ми будемо і надалі рішуче виступати за ефективний діалог між бізнес-спільнотою та митними органами на благо української економіки.

Олеся Оленицька

Директор з питань співробітництва з органами державної влади
та зв'язків з громадськістю, METRO Cash & Carry Україна

Наша компанія, що є одним з найбільших німецьких інвесторів в Україні, заохочує позитивні зміни в митній сфері, а саме: подальше вдосконалення системи «Єдиного вікна» на митниці та запровадження єдиного казначейського рахунку для сплати всіх митних платежів.

Тим не менш, бізнес-спільнота все ще чекає на якнайшвидше прийняття закону щодо «Уповноваженого економічного оператора», оскільки це становить зобов'язання України за міжнародними договорами — Угодою про асоціацію між Україною та ЄС та Угодою СОТ про спрощення процедур торгівлі.

Також ми повністю підтримуємо концепцію лібералізації міжнародної торгівлі та забезпечення вільного руху оригінальних товарів в Україну без будь-яких штучних бар'єрів. Хоча наша компанія підтримує офіційний паралельний імпорту¹ (не плутати з «сірим» імпортом!), ми рішуче виступаємо проти будь-якої форми уникнення сплати мита та податків на кордоні, контрабанди або розповсюдження підробленої продукції.

У 2016 році Комітет Палати з питань митної політики уже представляв 7 кроків, спрямованих на покращення діяльності митної служби, серед яких були, зокрема, такі важливі кроки, як приведення національного законодавства у відповідність до законодавства (acquis) ЄС, запровадження автоматизованого митного оформлення, реформування персоналу. Будучи представником дуже активної міжнародно-орієнтованої бізнес-спільноти в Україні, Палата веде постійний відкритий діалог та безперервну співпрацю з ключовими державними органами в митній сфері — Парламентським комітетом з питань податкової та митної політики, Міністерством фінансів та Державною фіскальною службою.

У цілому, я хотіла б наголосити на необхідності проведення подальших реформ у митній справі, які, безумовно, сприятимуть українській економіці та до 2020 року забезпечать більшу передбачуваність, прозорість та рівноправні умови для всіх інвесторів та бізнесу в Україні. Саме тому Палата розробила цю брошуру «Митна справа 2020: бачення бізнесу», і ми сподіваємось, що ця ініціатива допоможе нашому уряду формувати і провести реформи митної служби!

Ігор Даньков

Співголова Комітету з питань митної політики
Американської торговельної палати в Україні, ЕУ в Україні

Побажання, зауваження та пропозиції, викладені у цій публікації — це голос бізнесу. Бізнесу, який кожного дня працює з митницею, постає перед проблемами митного оформлення та має бачення напрямків подальшої еволюції митної справи. Держава, яка здійснює митну політику, не може не прислухатися до голосу бізнесу. Адже успішність будь-яких реформ та перетворень у митній сфері багато в чому залежить саме від налагодженого діалогу між органами державної влади та бізнес-середовищем.

Під час опрацювання розгорнутих відповідей компаній-респондентів, мені було надзвичайно приємно бачити, що український бізнес не байдужий до питань митного регулювання і має чітке концептуальне уявлення про те, куди ми повинні рухатися далі. Я хочу вірити у те, що ці сподівання та прагнення будуть почуті та колись стануть реальністю.

Антон Мельник

Голова Робочої групи з питань нетарифного регулювання
Американської торговельної палати в Україні, ЕУ в Україні

Як показали результати опитування, успіх митної реформи вітчизняний бізнес пов'язує насамперед з двома факторами: (i) чітке бачення майбутнього митної служби та (ii) підтримка бізнес-спільноти.

З другим питанням не має виникнути проблем. Адже будь-які позитивні митні нововведення, які спрощують умови ведення ЗЕД та поліпшують діловий клімат у країні, завжди будуть вітатися та матимуть підтримку бізнесу. А викладені тут пропозиції та коментарі представників бізнес-спільноти зможуть допомогти державним органам влади відповісти на перше питання — як же побудувати митницю майбутнього?

СТИСЛИЙ ВИКЛАД

Стан речей у митній справі України та сигнали від суспільства змушують уряд за урядом концентруватись на цьому напрямі і розробляти стратегічні документи з подолання кризи. Міжнародні партнери України також надають допомогу шляхом вивчення ситуації та представлення своїх експертних рекомендацій. За такої ситуації Американська торговельна палата в Україні, яка об'єднує понад 600 компаній та афілійованих сторін, не могла залишатись осторонь цього процесу.

Палата не мала на меті дублювати роботу експертів з міжнародних місій, які надають експертну допомогу урядовим інституціям. Натомість, ми вирішили дізнатися, якою хотіли б бачити митницю в Україні представники мультинаціональних компаній, адже членами Американської торговельної палати в Україні є компанії, що мають досвід взаємодії з митними органами понад ста держав світу.

Цей документ є першим виданням Палати щодо стану митної галузі в Україні. Разом з тим, публікація містить ряд конкретних пропозицій від представників бізнесу, які цілком реально могли б бути здійсненими в короткостроковий термін. Таким чином, він є підсумком того, якою хотів би бачити митницю український бізнес до 2020 року.

Головна мета цієї публікації полягає в тому, щоб поінформувати державні установи про позицію незалежних приватних компаній та інвесторів. Сподіваємось, що результати опитування та аналіз наданих відповідей зможуть дати Уряду відчуття необхідного напрямку митної реформи, що своєю чергою позитивно вплине на бізнес-клімат в Україні та залучення нових інвестицій.

З 2001 року Комітет Палати з питань митної політики об'єднує експертів митної сфери усіх компаній-членів. Основною місією діяльності Комітету є сприяння розвитку митної справи, обмін кращим досвідом у сфері застосування митного законодавства, просування механізмів спрощення міжнародної торгівлі.

Для вирішення тематичних проблем у сферах, пов'язаних із переміщенням товарів через кордон, у рамках Комітету також діють **Робочі групи**:

- з питань нетарифного регулювання
- з питань реформування відповідальності за митні правопорушення
- з питань міжнародної торгівлі

Вже 17 років експерти Комітету беруть активну участь в удосконаленні системи митного регулювання в Україні. Зокрема, вони долучалися до розробки нового Митного кодексу України 2012 року, законопроекту про діяльність Уповноважених економічних операторів, підтримували запуск системи «Єдине вікно», надавали органам державної влади пропозиції бізнесу щодо внесення змін до законодавства з питань митної справи.

У 2018 році Комітет продовжує відстоювати прогресивні зміни у митній сфері, фокусуючись на наступних питаннях:

- Реформування митної справи
- Спрощення міжнародної торгівлі, включаючи інститут Уповноважених економічних операторів, «Єдине вікно», автоматизацію митного оформлення
- Протидія нелегальній торгівлі, незаконному ввезенню товарів, та переміщенню товарів з порушенням прав інтелектуальної власності

Для досягнення цих цілей, Комітет ефективно взаємодіє з Державною фіскальною службою України, Міністерством фінансів України, Комітетом Верховної Ради України з питань податкової та митної політики, іншими державними органами, міжнародними організаціями, дипломатичними установами та громадськими організаціями — як в Україні, так і за її межами.

У рамках своєї діяльності Комітет проводить регулярні засідання за участі компаній-членів, організовує відкриті зустрічі з керівництвом державних органів, готує письмові пропозиції по внесенню змін до митного законодавства та врегулювання проблемних питань митної справи, проводить навчальні заходи митного спрямування для компаній-членів.

Керівництво Комітету Палати з питань митної політики висловлює глибоку вдячність компаніям, які беруть активну участь у діяльності Комітету, долучилися до роботи над цим опитуванням і надали свої фахові пропозиції та коментарі щодо бачення бізнесом митної справи майбутнього.

ДОСТУПНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ

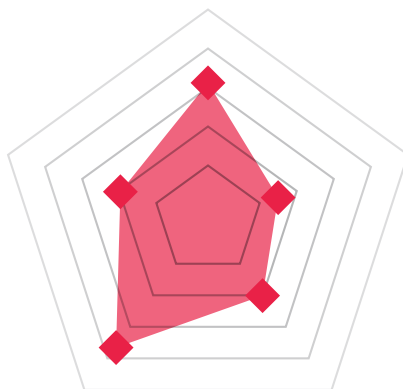
Для компаній, що кожного дня взаємодіють з митницею, особливо важливим є отримання від держави якісної, повної та достовірної інформації з митних питань: роз'яснення, оголошення, рекомендації, консультації, інформація про тарифне та нетарифне регулювання тощо. Доступність такої інформації, насамперед, впливає на інвестиційну привабливість країни в цілому та є прямим зобов'язанням України відповідно до чинної угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі.

Яка інформація з митних питань була б найбільш корисною для Вашої компанії?

Чіткі та зрозумілі роз'яснення митного законодавства

Онлайн-тренінги навчальні курси з митних питань

Контактні дані державних службовців, до яких можна звернутися

Тексти нормативних актів з митних питань

Ставки мита та інших податків, а також вимоги нетарифного регулювання

81% респондентів висловили думку, що українські компанії хотіли б мати постійний та надійний канал комунікації з митницею (наприклад, спеціальний контактний номер), завдяки якому можна було б отримати консультацію чи роз'яснення щодо питань застосування митного законодавства.

Однак, представники бізнесу зазначають, що такі консультації мають носити офіційний характер — для того, щоб на них можна було посилатися у процесі митного оформлення. Наявну ж систему консультування у телефонному режимі (наприклад, сервіс «Пульс») необхідно удосконалити з метою уникнення надання некоректних та некваліфікованих консультацій.

З-поміж інших пропозицій, що надійшли від бізнесу, можна відзначити наступне:

1. Можливість створення консультаційних підрозділів (відповідальних посадових осіб) у відділах митного оформлення з метою отримання фахової консультації
2. Можливість подання звернень та надання консультацій в електронному режимі (за аналогією з механізмом електронного декларування)

Тісна співпраця між економічними операторами та митними органами є взаємовигідною та заохочується у багатьох країнах світу. Наприклад, у США вже 20 років митна адміністрація реалізує програму Account Management щодо співпраці з бізнесом. У рамках цієї програми, для підприємств, які мають суттєвий обсяг імпорتنих та експортних операцій, призначаються спеціальні контактні особи з числа співробітників CBP (National Account Manager).

Персональний митний менеджер для великого імпортера чи експортера:

1. Виступає як контактна особа з митних питань для підприємства (включно з консультаціями, скаргами, запитами тощо)
2. Добре знає специфіку діяльності конкретного підприємства, розуміється на діяльності відповідної галузі економіки
3. Митна адміністрація удосконалює ефективність своєї роботи (у т.ч. аудит, аналіз ризиків, консультації з бізнес-спільнотою тощо) завдяки досвіду та спеціальним знанням співробітників, які постійно супроводжують конкретних суб'єктів ЗЕД

Чи є інформація урядових веб-сайтів (ДФС, Мінфін, тощо) корисною для вас під час імпорту/експорту?

60% респондентів відповіли, що інформація митного спрямування, яка оприлюднюється на урядових веб-сайтах є корисною.

65% опитаних компаній відповіли, що якість інформації на сайтах державних органів є незадовільною.

Чи влаштовує Вашу компанію якість інформації розміщеної на веб-сайтах державних органів?

Проте якість такої інформації та зручність користування нею, на думку бізнесу, потребують удосконалення.

Основними аспектами, що потребують удосконалення, на думку компаній-членів Палати є:

1. Актуальність інформації та її періодичне оновлення
2. Зручність інтерфейсу та систематизованість інформації

Прикладом простих, доступних та зрозумілих роз'яснень у сфері митної справи є інформація Митної та податкової адміністрації Великобританії на сайті gov.uk (процедура ввезення, процедура вивезення, визначення митної вартості, класифікація коду товару тощо.).

РЕКОМЕНДАЦІЇ

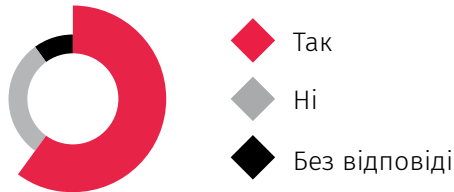
Для того, щоб митні органи краще розуміли бізнес та постійно були на зв'язку, у структурі митних органів доцільно створити спеціальних посадових осіб, відповідальних за супровід зовнішньоекономічної діяльності великих імпортерів та експортерів.

Крім того, потребує удосконалення формат та якість розміщення інформації на інтернет-ресурсах української митної адміністрації, зокрема:

1. Чіткі та зрозумілі роз'яснення митного законодавства та консультації з питань, які часто виникають
2. Систематизовані довідники (оподаткування, нетарифні заходи, правила походження) щодо товарів за кодами УКТ ЗЕД (за аналогією довідок щодо товару у брокерських програмах та інформаційного ресурсу EC Trade Helpdesk)
3. Контактні дані конкретних державних службовців, до яких можна звернутися

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ МИТНИХ ОРГАНІВ

Адміністративне оскарження є ефективною альтернативою зверненню в суд?

Чи вважаєте ви, що існуюча система адміністративного оскарження є ефективною?

60% респондентів погодилися, що адміністративне оскарження рішень митних органів (до органу вищого рівня) є ефективною альтернативою зверненню в суд. Існуюча ж нині система адміністративного оскарження, на думку більшості респондентів, є недосконалою. Про це заявили 80% опитаних компаній.

Серед переваг інститутів адміністративного оскарження та випуску товарів під гарантію (під час спорів щодо митної вартості), компанії називають наступні фактори:

1. Адміністративне оскарження може бути дешевшим, швидшим та більш професійним способом вирішення спору (у порівнянні із судом)
2. Випускаючи товари у вільний обіг під фінансові гарантії, імпортер має додатковий час для збору документів та доказів для обґрунтування заявленої митної вартості товарів

На думку респондентів, державні органи повинні бути зацікавленими у вирішенні спору на етапі адміністративного оскарження (з метою зменшення судової тяганини).

Однією з основних причин такої неефективності, на думку компаній, є те, що розгляд скарги є необ'єктивним: на практиці орган вищого рівня найчастіше захищає думку органу, чиє рішення оскаржується, без належної оцінки доказів.

У дослідженнях МВФ та Світового банку висловлюється думка, що проблему «конфлікту інтересів» під час адміністративного оскарження можна розв'язати шляхом усунення від розгляду скарг посадових осіб, які приймали оскаржуване рішення, будь-яким способом були залученими до його прийняття або безпосередньо координують діяльність органів, рішення яких оскаржуються.

Натомість, для розгляду скарг доцільно створити незалежний колегіальний орган із залученням досвідчених експертів та юристів.

Що стосується інституту гарантій, варто відзначити, що в Україні процедури «умовного випуску» товарів застосовуються тільки до спорів щодо митної вартості (стаття 55 Митного кодексу України) та класифікації товарів (тимчасова декларація). Водночас зобов'язаннями перед ЄС в рамках Угоди про асоціацію та СОТ (Угода про сприяння торгівлі) необхідно розширити сферу дії умовного випуску (наприклад, країна походження, застосування пільг зі сплати податків тощо). Крім того, компанії відзначають, що навіть під час подання додаткових документів на підтвердження митної вартості після випуску товарів під фінансові гарантії, митні органи формально розглядають надані документи та переважно відмовляють у визнанні заявленої митної вартості.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для підвищення ефективності адміністративного оскарження під час розв'язання митних спорів, доцільно було б:

- 1. Створити у рамках митної адміністрації незалежну структуру** (колегіальний орган), яка б могла забезпечити об'єктивний та фаховий розгляд скарги
- 2. Розширити сферу умовного випуску товарів** (випуску під гарантії), передбачивши, що за виникнення будь-яких спорів з митницею (класифікація, походження застосування тарифних пільг) товари можуть випускатися у вільний обіг за умови надання додаткових документів або відомостей після випуску

«Незважаючи на формальну наявність механізму досудового оскарження неправомірних рішень митних органів до вищих органів, на практиці такий інструмент не є дієвим, оскільки територіальні підрозділи часто заздалегідь узгоджують свої рішення з обласними чи центральними органами ДФС.

Створюється патова ситуація, коли декларант вимушений оскаржувати неправомірне рішення до органу, який таке рішення насправді ухвалював. Оскільки декларант не зобов'язаний дотримуватися досудового порядку врегулювання спору, радимо звертатися безпосередньо до відповідного адміністративного суду задля економії часу з метою відновлення своїх порушених прав та законних інтересів.

В цілому, назрілим є питання вдосконалення порядку та забезпечення неупередженості досудового оскарження неправомірних рішень органів ДФС. Водночас пріоритет має надаватися оперативності, відкритості досудового оскарження, залучення експертної громади задля всебічного аналізу спірних питань».

ПрАТ «А/Т тютюнова компанія «В.А.Т.-Прилуки»

«На відміну від результатів розгляду скарг щодо незаконних рішень митних органів органами вищого рівня, де відсоток задоволення цих звернень є мінімальним, наразі все більше і більше судових рішень приймаються судами всіх рівнів на користь суб'єктів ЗЕД.

Однак, незважаючи на визнання судами певних дій чи бездіяльності митних органів незаконними, доволі часто посадові особи цих органів в аналогічних ситуаціях знову роблять те ж саме, ігноруючи висновки судів.

Цю ситуацію можна виправити лише впровадженням реальної персональної відповідальності посадових осіб державних органів, дії чи бездіяльність яких визнані судами незаконними».

Mondelez Ukraina

АВТОМАТИЗАЦІЯ МИТНИХ ПРОЦЕДУР

У сучасну цифрову еру, митниці практично всіх країн світу реалізують проекти, спрямовані на автоматизацію управлінських процесів та впровадження електронного документообігу. Автоматизація митних процедур та застосування сучасних інформаційних технологій на митниці дозволяє суттєво прискорити випуск товарів, спростити контроль під час митного оформлення, зменшити роль «людського фактору» та скоротити можливості для корупції.

Які процеси, пов'язані із автоматизацією та електронним декларуванням мають бути впроваджені на українській митниці?

У багатьох країнах світу набуває поширення технологія митного оформлення за принципом «віддаленого декларування», коли товари фактично перебувають в одному місці, а митне оформлення відбувається в іншому. Зокрема, у ЄС використовується «централізоване митне оформлення».

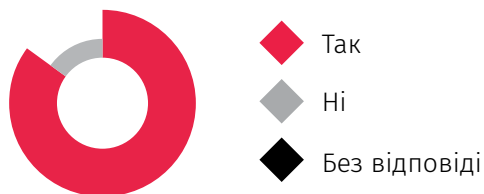
З точки зору бізнесу найважливішим напрямком реформування митної справи є автоматизація митних процедур та електронний обмін даними. 90% опитаних компаній відзначили цей напрям як «дуже важливий».

Технологія централізованого оформлення дозволяє одночасно отримати кілька переваг:

1. Зменшення фізичного контакту між бізнесом та державними органами мінімізує корупційні ризики
2. Автоматизувати оформлення та досягти більшої зручності декларування для підприємств
3. Сформувати більш комплексний погляд на діяльність підприємства з точки зору контролюючого органу

Віддалене декларування дозволяє сконцентрувати профільних спеціалістів митних органів (наприклад, паливно-енергетичні товари, хімічна промисловість тощо) в одному підрозділі. Така організація роботи вже діє у митній адміністрації США (10 «Центрів компетенцій та експертизи» за різними галузями економіки).

Чи була б корисною можливість завершення митного оформлення у повному обсязі до фактичного пропуску товару через кордон?

85% опитаних компаній — членів Палати повідомили, що для них була б цікавою можливість митного оформлення товарів у повному обсязі до їх фактичного ввезення в Україну.

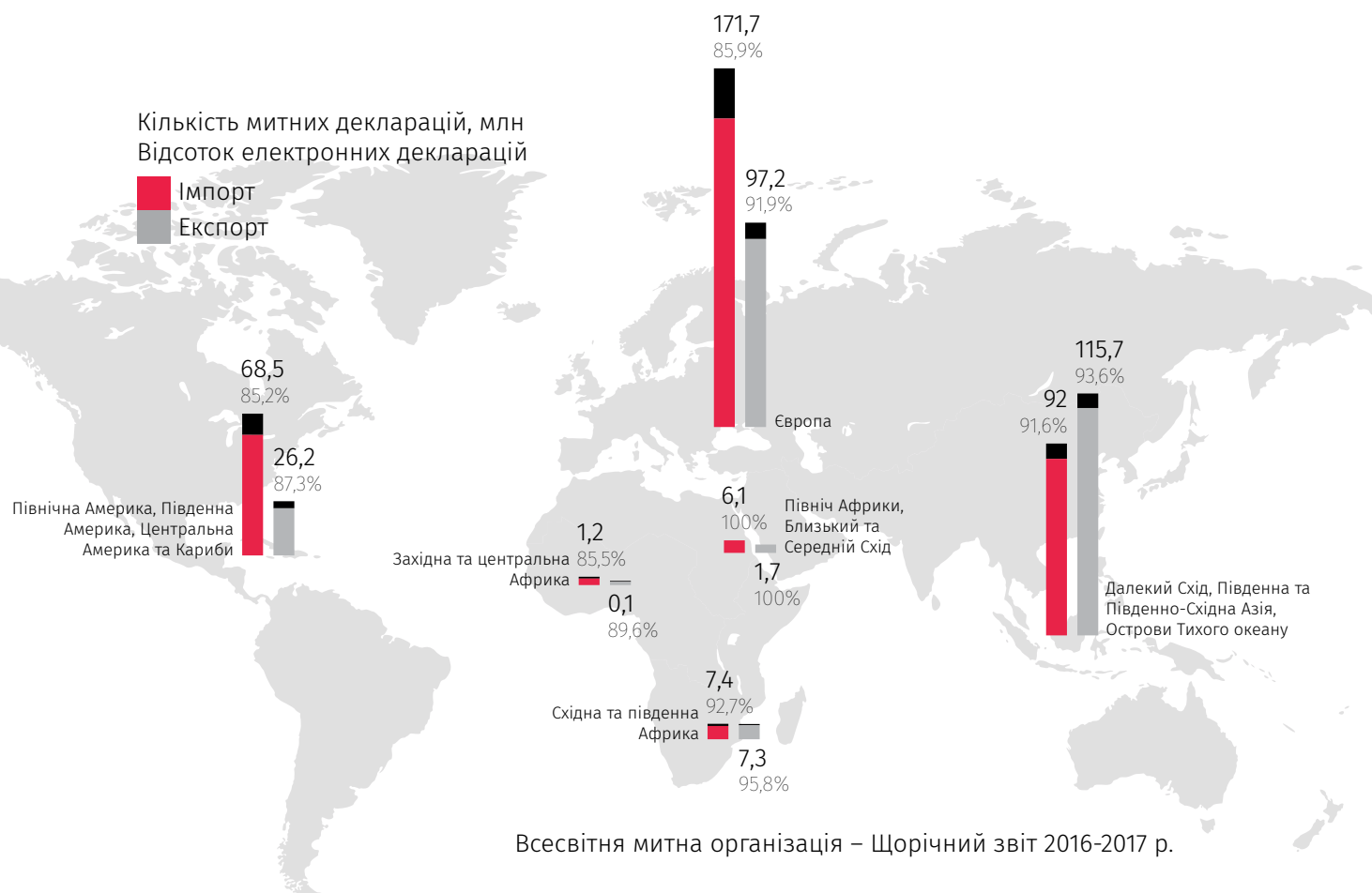
Чи була б корисною можливість подавати митні декларації за місцезнаходженням підприємства?

75% опитаних компаній-членів Палати відзначили, що можливість подавати митну декларацію за місцем розташування підприємства (незалежно від фактичного місця перебування товарів) була б дуже корисною для них.

Митне оформлення товарів до прибуття їх на кордон вже певною мірою реалізовано в Україні під час застосування попередніх декларацій типу ЕА.

Автоматизація митних процедур також є надважливим аспектом реформування митної справи. Незважаючи на значні успіхи електронного декларування, воно все ще не є досконалим. Багато процесів на митниці все ще здійснюються у паперовому вигляді, що не відповідає нинішньому рівню технологічного прогресу та кращим світовим практикам.

Так, наприклад, за даними Всесвітньої митної організації у Європейському регіоні загальний відсоток електронних митних декларацій перевищує 90%.

Пріоритетними напрямками автоматизації митних процедур на думку компаній-членів Палати є:

1. Запровадження можливості автоматичної реєстрації митної декларації, завершення митного оформлення та випуску товарів у автоматичному режимі

2. Можливість внесення декларантом змін до митних декларацій через механізм електронного декларування (а не шляхом заповнення митницею аркуша коригування, як це робиться зараз)

3. Отримання всіх видів документів митного характеру (наприклад, дозволи на переробку товарів) в електронному вигляді

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Подальша автоматизація та спрощення митних формальностей може бути здійснена шляхом:

- 1. Вдосконалення розрахунків** під час сплати митних платежів (наприклад, запровадження автоматичної сплати з поточного рахунку за умови оформлення митної декларації)²
- 2. Введення можливості оформлення товарів за місцем розташування підприємства**, незалежно від фактичного місця пред'явлення товарів митниці
- 3. Запровадження можливості автоматичного завершення митного оформлення та випуску товарів** (наприклад, у випадках, коли за результатами автоматизованого аналізу декларації не виявлено суттєвих ризиків)
- 4. Створення безпаперового митного середовища** шляхом переведення всіх комунікацій між бізнесом та митницею у електронну форму

²На момент виходу цього дослідження в друк, Уряд вже реалізував єдиний казначейський рахунок, за допомогою якого усунуто необхідність авансових платежів на кожній митниці, де здійснюватиметься митне оформлення. Таким чином, Уряд робить кроки у вірному напрямку, хоча цей рух і може здаватись повільним.

«Проблеми навколо розвитку технологій у митній галузі, впровадження повного циклу митно-адміністративних документів у електронному вигляді, зменшення бар'єрів через розвиток безпаперової торгівлі, впровадження механізмів "Єдиного вікна", передові інформаційні алгоритми та автоматичний випуск товарів - кожна з цих тенденцій стала невід'ємною частиною процесу спрощення та упорядкування митних процедур за останні роки. Застосування цих технологій безперечно стане загальноприйнятим світовим стандартом».

Голова Ради Всесвітньої митної організації Руслан Давидов
http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/media/annual-reports/wco_ar_2016_2017_en.pdf

«Автоматизація митних процедур — це всебічне використання Автоматизованої системи аналізу та управління ризиками (АСАУР) у всіх процесах митного контролю, що неминуче призведе до значного прискорення здійснення митних формальностей, а також надасть ефект вивільнення фахового кадрового ресурсу митних органів від рутинної простої роботи та дозволить спрямувати їх зусилля в більш інтелектуальному напрямку створення поміркованих критеріїв ризиків для АСАУР.

Автоматизація митних процедур виключить корупційні умови індивідуального впливу конкретної людини на процес митного оформлення товарів».

PepsiCo Ukraine

«Митне оформлення попередніх митних декларацій (IM EE) дозволяє:

- проводити без участі інспектора, в автоматичному режимі, із використанням АСАУР; залучати інспектора митниці тільки у разі спрацювання ризиків АСАУР;
- автоматично резервувати кошти суб'єкта ЗЕД в якості забезпечення фінансової гарантії доставки вантажу у митницю призначення;
- автоматично вивільняти зарезервовані кошти за фактом зняття з контролю доставки вантажу після його прибуття у митницю призначення.

У перспективі перейти повністю на митне оформлення вантажів в автоматичному режимі, інспектора митниці залучати тільки у разі спрацювання ризиків АСАУР та необхідності виконання фізичних дій безпосередньо з товаром для проведення митного контролю, визначеного АСАУР».

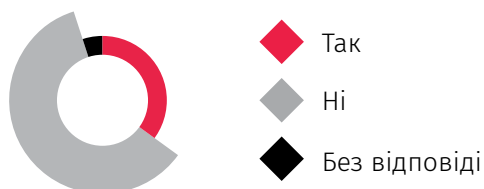

PepsiCo Ukraine

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ

Під митними формальностями в опитувальнику розумілись ті види митного контролю, з якими компанії пов'язують найбільше затримок — запити на надання додаткових документів, митний огляд та відбір проб/зразків. Ефективність призначення та виконання митних формальностей прямо впливає на часові, адміністративні та фінансові витрати компаній, пов'язані із імпортом та експортом товарів.

При переміщенні товарів вашою компанією, вантажі занадто часто перевіряються митницею (включаючи запити про надання додаткових документів та огляди, відбір проб та зразків)?

При цьому, отримані відповіді показують певний дисбаланс у застосуванні різних форм митного контролю. Рівень митних оглядів переважна більшість компаній характеризує як «середній». Документальні ж форми контролю застосовуються частіше, аніж митні огляди.

Серед основних проблем, що виникають під час здійснення митного контролю, бізнес називає велику кількість необхідних документів і відомостей, які слід подавати митниці. На думку компаній, такий надмірний обсяг інформації не відповідає європейським практикам.

Досвід респондентів може свідчити про те, що митні органи під час випуску товарів перевіряють не стільки фактичну відповідність товарів заявленим у документах відомостям, а більше зосереджуються на перевірках документів (митна вартість, класифікація тощо).

Однак, відповідно до кращих світових практик, митниці проводять документальний контроль на етапі пост-аудиту. Це дозволяє прискорити випуск товарів та згодом більш комплексно перевірити діяльність підприємства під час пост-аудиту.

Понад 80% респондентів позначили питання митних формальностей як «дуже важливе» або «важливе».

60% опитаних компаній не мають претензій до митниці в частині надмірної частоти перевірок їхніх вантажів (як оглядів, так і перевірки документів). Однак, кількість тих, хто незадоволений підвищеною увагою митниці до товарів компанії, теж доволі значна — 35%.

Лише 20% опитаних погоджуються з тим, що митниця «рідко» або «дуже рідко» перевіряє документи на їхні товари.

При запиті додаткових документів

2

16,7

При проведенні огляду/відбору зразків

4

95

■ Мінімально необхідний час, год

■ Середньозважений час, год

Відповідно до даних опитування, середній час митного оформлення у випадку, якщо не вимагається додаткового контролю — становить 3 години.

Максимальний час митного оформлення у випадках запиту додаткових документів може становити 80 годин, а у випадках проведення відбору проб та зразків — до 336 годин.

За даними респондентів, час на митне оформлення суттєво збільшується у разі проведення додаткових видів контролю (наприклад, запит документів, огляд, лабораторні дослідження тощо).

Зауважимо, що в країнах ЄС митне оформлення у 63% випадків займає менше 5 хвилин і тільки в 9% випадків перевищує 1 годину (може тривати до 48 годин). Таких результатів неможливо досягнути без суттєвого прогресу у напрямках автоматизації митних процедур та управління ризиками.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Скорочення часових рамок митного оформлення (а отже, і затримки товарів на митниці) можна досягти тільки через узгоджене запровадження нових моделей діяльності:

1. Удосконалення системи управління ризиками з метою підвищення ефективності фізичного та документального контролю
2. Максимально можливе перенесення документального контролю на етап після випуску товарів
3. Автоматизацію процесів митного оформлення

«Представники легального ритейлу очікують на спрощення митних формальностей для імпорту оригінальних товарів, які сприятимуть вільній торгівлі. Гармонізація законодавства України у цій сфері з правом Європейського Союзу сприятиме вдосконаленню регуляторного поля та розвитку торгівлі».

METRO
ОПТ ДЛЯ ВСІХ

Metro Cash & Carry Ukraine

КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Проведення консультацій з бізнес-середовищем у процесі розроблення та зміни проектів актів митного законодавства є прямим міжнародним зобов'язанням України відповідно до Угоди про Асоціацію з ЄС та Угоди про спрощення процедур торгівлі СОТ. Діалог між державою та бізнесом покликаний врахувати інтереси всіх зацікавлених сторін під час формування та реалізації митної політики та зміни митних правил.

Чи подавали Ви пропозиції до проектів законодавства?

50% респондентів повідомили, що вони мають досвід подання пропозицій до актів митного законодавства.

Існуючий механізм консультацій з бізнесом є ефективним?

55% опитаних компаній вважають, що наявний нині порядок проведення консультацій є неефективним і потребує удосконалення.

Основними недоліками чинних процедур консультацій з бізнесом компанії вважають:

1. Фіскальний (заборонний) підхід державних органів під час розроблення та застосування законодавства
2. Усунення державних органів від розгляду пропозицій бізнесу по суті

Таким чином, потенціал для взаємодії між державою та бізнесом у сфері митної справи в Україні наразі не реалізовано.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

На думку експертів Палати, покращити стан справ у сфері консультацій з громадськістю зможуть наступні кроки:

- 1. Реформування** наявної системи участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики шляхом максимального залучення до консультацій представників бізнесу
- 2. Забезпечення** об'єктивного та справедливого підходу під час розгляду пропозицій від бізнесу із урахуванням інтересів усіх сторін у процесі розроблення змін до законодавства
- 3. Створення** постійно діючих спільних експертних груп з числа посадових осіб державних органів та представників бізнесу для спільного опрацювання змін до законодавства

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Положеннями багатьох міжнародних угод, укладених Україною, передбачається, що штрафи за порушення митного законодавства або процедур мають бути пропорційними і недискримінаційними. Застосування таких штрафів не повинно призводити до незаконних та невинуватих затримок митного оформлення.

Чи є перелік діянь, визначених Митним кодексом як порушення митних правил, чітким та однозначним?

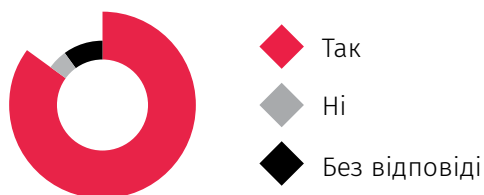
45% респондентів відзначили, що перелік діянь, визначених як порушення митних правил у чинному Митному кодексі, є недостатньо чітким.

Відсутність конкретних та однозначних норм, які б визначали протиправність того чи іншого діяння, створює передумови для адміністративного свавілля та необґрунтованого притягнення особи до відповідальності. Наприклад, на практиці протоколи за статтею 485 МК України «Протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати платежів» складаються митницями за будь-яким фактом збільшення податків за результатами митного оформлення (наприклад, зміна коду товарів за УКТ ЗЕД).

У чинному Митному кодексі відсутні законодавчі обмеження для мінімального/максимального розміру штрафів, що не сприяє диференціації порушень за рівнем суспільної небезпеки. Також у законодавстві відсутній критерій малозначності. Це не дає можливості під час розгляду справи повністю врахувати пом'якшувальні та обтяжливі обставини.

Передбачена чинним Кодексом процедура компромісу у справах про ПМП не є вигідною (наслідки укладання мирової угоди ті ж самі, що і під час накладення стягнення). Через це інститут self-disclosure (добровільне інформування митних органів про порушення, самостійно виявлені компаніями) на практиці не працює.

Відвернення шкідливих наслідків правопорушення має бути фактором, який пом'якшує/звільняє від відповідальності за порушення митних правил?

85% опитаних компаній-членів Палати вважають, що відвернення шкідливих наслідків правопорушення (наприклад, добровільна сплата податків підприємством) має бути фактором, який пом'якшує або звільняє від відповідальності за порушення митних правил.

На відміну від фінансових санкцій в податковому праві (які застосовуються до суб'єктів господарювання), відповідальність за порушення митних правил є персоналізованою — стягнення накладається на фізичну особу. Чинне митне законодавство не передбачає відповідальності юридичних осіб за порушення митних правил, навіть у випадках, коли декларування товарів проводиться від імені підприємства. Водночас, передбачені Митним кодексом штрафи (100% вартості товарів-предметів правопорушення, а також стягнення вартості товару, який не було вилучено у справі про ПМП, 300% донарахованих податків) можуть виявитися непідйомними для фізичної особи (декларанта, митного брокера, менеджера ЗЕД тощо).

85 % компаній-респондентів вважають, що юридичну відповідальність за порушення митних правил (у випадку декларування товарів підприємством) повинна нести юридична особа, а не її працівник.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. **Конкретизувати перелік складів порушень митних правил**, передбачивши конкретні умови, за яких настає відповідальність за порушення митного законодавства
2. **Реформувати систему стягнень** за порушення митних правил, забезпечити співрозмірність стягнення суспільній небезпеці правопорушення
3. **Удосконалити правове регулювання компромісу** у справі про порушення митних правил (наприклад, зниження розміру штрафів, зменшуючи фінансові наслідки для особи, яка укладає мирову угоду з митним органом)

Вочевидь, всю систему застосування санкцій за порушення митних правил доцільно переглянути в перспективі того, що ефективним інструментом дотримання законодавства має стати самоперевірка компаній. Для мотивації компаній до того, аби вони на регулярній основі проводили самоперевірки дотримання ними митного законодавства, система штрафів повинна передбачати обмеження відповідальності для бізнесу, який самостійно перевіряє себе та добровільно повідомляє митні органи про виявлені порушення.

«На думку компанії Метро Кеш енд Кері Україна, сьогодні існує нагальна необхідність у посиленні відповідальності за порушення митних правил, зокрема потрібно поновити кримінальну відповідальність за товарну контрабанду в Україні. Це явище повинне бути подолане комплексно – жорстка та адекватна відповідальність для порушників з одночасною лібералізацією міжнародної торгівлі для чесного бізнесу».

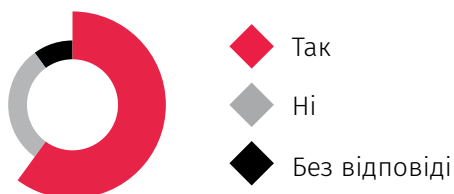
METRO
ОПТ ДЛЯ ВСІХ

Metro Cash & Carry Ukraine

ЄДИНЕ ВІКНО

Реалізація принципу «Єдиного вікна» у процесі здійснення державного контролю дозволяє бізнесу подати документи один раз і в одному місці для отримання всіх необхідних дозволів від різних державних органів. Застосування «Єдиного вікна» є загальновизнаною практикою спрощення міжнародної торгівлі. В Україні перші елементи «Єдиного вікна» почали працювати у вересні 2016 року (розроблена ДФС та Мінфіном електронна система обміну інформацією між декларантами, митницями, та державними органами, які здійснюють санітарний, ветеринарний, фітосанітарний, екологічний та радіологічний контроль переміщуваних через кордон товарів).

Чи користується Ваша компанія системою «Єдиного вікна»?

60% опитаних компаній використовують «Єдине вікно» під час переміщення товарів через митний кордон.

Практичне застосування «Єдиного вікна» спричиняє ряд проблем, які не дозволяють повною мірою реалізувати його потенціал для прискорення міжнародної торгівлі. За відгуками респондентів, проблеми, через які робота «Єдиного вікна» стає неефективною, здебільшого стосуються не митниці, а суміжних служб:

1. Вимоги суміжних служб щодо обов'язкового проставлення штампів на паперових копіях документів³
2. Складність з оплатою за проходження відповідних видів контролю
3. Затягування з проставленням дозвільних відміток у «Єдиному вікні» з боку суміжних служб

Принцип «Єдиного вікна» є пріоритетною сферою взаємодії Палати і Уряду. Компанії-члени Палати розуміють, що можливі труднощі в розвитку проекту, зокрема недостатнє фінансування. У зв'язку з цим, частина опитаних респондентів готова до сплати сервісного збору за використання «Єдиного вікна», за умови що:

1. Інші види оплати за проходження видів державного контролю будуть скасовані
2. Механізм фінансування «Єдиного вікна» буде прозорим
3. Метою сервісного збору стане саме розвиток державної інфраструктури, оновлення ІТ-інфраструктури, покращення сервісної складової у діяльності державних органів

³На момент виходу цього дослідження Урядом було прийнято зміни до регулювання «Єдиного вікна», яким передбачено скасування необхідності відміток на паперових копіях документів, чим було підтверджено актуальність висновків цього дослідження. Крім того, Парламентом прийнято проект Закону №7010 щодо «Єдиного вікна».

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для того, щоб «Єдине вікно» запрацювало ефективніше, необхідно втілити наступні заходи:

- 1. Реформування системи нетарифного регулювання**, звуження обсягу підконтрольних товарів та переліку необхідних документів
- 2. Внесення змін до галузевого законодавства** з метою забезпечення роботи «Єдиного вікна»
- 3. Перегляд бізнес-процесів видачі дозвільних документів** шляхом якнайширшого використання інформаційних технологій та автоматизації процесів
- 4. Запровадження вибіркового контролю товарів** всіма суміжними службами за принципом аналізу ризиків

«З практичної точки зору «Єдине вікно» покликане прискорити і спростити інформаційні потоки між трейдерами та державними органами і принести відчутні вигоди всім сторонам, які беруть участь у транскордонній торгівлі.

Впровадження «Єдиного вікна» може принести величезну користь як Уряду, так і торговим колам. Для Уряду воно може забезпечити поліпшення управління ризиками, підвищення рівня безпеки та збільшення доходів за більш суворого виконання трейдерами встановлених вимог. Торгові кола виграють від прозорого та передбачуваного тлумачення і застосування правил, а також від більш ефективного освоєння людських і фінансових ресурсів, що дозволить досягти відчутного зростання продуктивності та конкурентоспроможності».

The United Nations Centre for Trade Facilitation and Electronic Business (UNCEFACT)
— Recommendation 33 on 'Single Window' http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/ru/pdf/topics/facilitation/activities-and-programmes/single-window/compendium/uncefact_recomendation_33_rus.pdf?la=en

«Сама ідея функціонування «Єдиного вікна» є доволі позитивною, очікуваною та необхідною. Однак впровадженню відповідної процедури як обов'язкової повинен передувати комплексний та принциповий перегляд чинного законодавства з кожного напрямку. Це необхідно для створення чіткої та зрозумілої регламентації всіх процесів, їх максимального спрощення та переходу до ризик-орієнтованого підходу до державного контролю. «Єдине вікно» заради «єдиного вікна» не має перспективи».

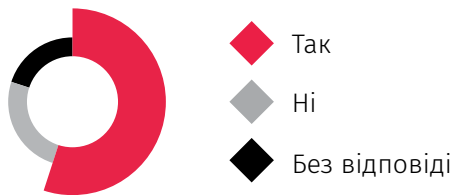

Mondelez Ukraina

СПЛАТА МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Сплата податків (мито, ПДВ, акцизний податок) є складовою частиною митного оформлення товарів під час імпорту. Легкість адміністрування податків під час митного оформлення товарів прискорює надходження коштів до Державного бюджету, оптимізує часові та адміністративні витрати бізнесу, а відтак поліпшує інвестиційну привабливість країни у цілому.

Чи задовольняють Вас існуючі процедури сплати та повернення митних платежів?

Дані опитування показують, що в цілому компанії-члени Палати задоволені системою здійснення митних платежів (55% респондентів)

Водночас, більшість компаній вказала на два пріоритетних напрямки, які потребують удосконалення у першу чергу:

1. Відволікання обігових коштів компаній, які здійснюють митне оформлення товарів одночасно у деяких митницях (оскільки кожна митниця має окремий рахунок для внесення коштів передоплати та перерахування податків). Ця проблема повинна вирішитись у зв'язку з нещодавнім запровадженням єдиного казначейського рахунку
2. Загальний фіскальний підхід митних органів під час адміністрування митних платежів (у тому числі труднощі з поверненням надмірно сплачених податків під час відновлення режиму вільної торгівлі, після скасування рішень про коригування митної вартості товарів тощо)

РЕКОМЕНДАЦІЇ

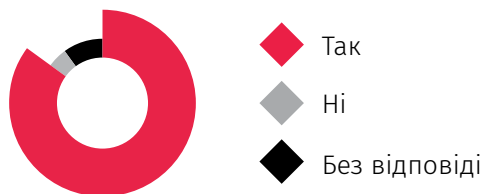
Основні заходи, які б спростили адміністрування податків у процесі митного оформлення:

1. Розширення функціоналу єдиного казначейського рахунку для взаємодії бізнесу з ДФС в цілому (включаючи як митні платежі, так і інші податки), а в перспективі, відмова від авансових платежів та списання коштів з поточного рахунку на підставі оформленої митної декларації
2. Введення можливості митного оформлення товарів за місцем розташування компанії (незалежно від того, де фактично перебувають товари)
3. Удосконалення процедури повернення надміру сплачених митних платежів з метою запобігання необґрунтованому затягуванню/відмові у поверненні податків

УПОВНОВАЖЕНІ ЕКОНОМІЧНІ ОПЕРАТОРИ

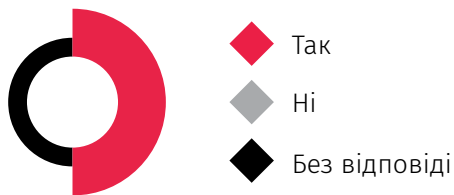
Розроблена Всесвітньою митною організацією концепція уповноваженого економічного оператора (УЕО) має на меті покращити контроль за безпекою ланцюга поставки товарів. Підприємство, яке демонструє високий рівень дотримання законодавства у своїй роботі, відповідає визначеним критеріям та отримало статус УЕО, отримує низку спрощень під час митного оформлення. Запровадження УЕО — пряме зобов'язання України за Угодою про асоціацію з ЄС.

Чи цікавий Вам інститут уповноваженого економічного оператора?

85% відсотків опитаних компаній-членів Палати зацікавлені в отриманні статусу уповноваженого економічного оператора.

Спеціальні спрощення, які надаються УЕО відповідно до існуючого законопроекту, співставні з витратами на виконання критеріїв для УЕО?

Водночас, тільки половина опитаних компаній вважає, що спрощення, які надаються, співставні з витратами на отримання такого статусу.

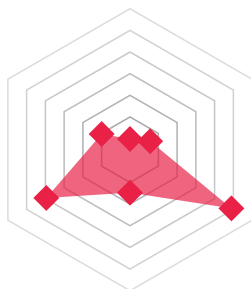
Український Парламент досі не ухвалив необхідні для запровадження УЕО в Україні законопроекти про внесення змін до Митного та Податкового кодексів. Парламентські експерти неодноразово зазначали, що законопроект може містити корупційні ризики та створювати передумови для отримання статусу УЕО недобросовісним бізнесом. Проте, компанії-респонденти оцінили ці ризики як мінімальні. Водночас, бізнес висловив такі застереження щодо функціонування УЕО в Україні:

1. Нечіткість та незрозумілість норм законодавства, що регулює діяльність УЕО. Багато норм європейського права стосовно УЕО, які Україна має імплементувати, мають не конкретизований або оціночний характер. Однак, у світовій практиці регулювання діяльності УЕО забезпечується великою кількістю допоміжних матеріалів та роз'яснень - рекомендації, керівництва та настанови ВМО та ЄС тощо. Очевидно, що за практичного впровадження інституту УЕО в Україні Уряду слід забезпечити наявність простих та зрозумілих рекомендацій для бізнесу з урахуванням європейського досвіду
2. Необхідність надання митниці чутливої інформації, що становить комерційну таємницю. Переважна більшість бізнесу стурбована ризиками розголошення конфіденційної інформації, яка стане доступною митним органам, оскільки діючі УЕО та компанії, що претендують на такий статус, зобов'язані надавати митниці великий масив чутливої інформації про свою господарську діяльність

Які проблемні питання, на Вашу думку, є найбільш актуальними при запровадженні уповноважених економічних операторів в Україні?

Складність виконання критеріїв, яким має відповідати УЕО

Можливість використання статусу УЕО недобросовісними підприємствами для ухилення від сплати податків

Суттєві фінансові та адміністративні витрати для відповідності критеріям УЕО

Необхідність надання митниці чутливої інформації про діяльність підприємства, яка складає комерційну таємницю

Нечіткість та незрозумілість норм законодавства у сфері УЕО

Необхідність проходження прискіпливої перевірки з боку митниці перед наданням статусу УЕО

«Створення інституту уповноваженого економічного оператора - дуже важливе для держави і бізнесу питання. Адже мова йде про підвищення конкурентоспроможності українських виробників на зовнішньому ринку, спрощення митних формальностей, створення безпечних ланцюгів постачання товарів.

Парламенту необхідно терміново розглянути та ухвалити законопроект, який з червня 2016 року без руху лежить у відповідному комітеті Верховної Ради. Зрушити його має політична воля керівників Уряду, адже цей документ розроблено Кабінетом Міністрів України. Бізнес свою позицію щодо необхідності ухвалення закону про уповноваженого економічного оператора висловив. І робив це неодноразово. Затягування цього процесу негативно впливає на імідж України, її інвестиційну привабливість».

Mondelez Ukraina

«У Верховній раді з 2016 року перебувають на розгляді законопроекти № 4777 та 4776 про внесення змін до Митного та Податкового кодексів щодо уповноваженого економічного оператора та спрощень митних формальностей.

Ухвалення запропонованих цими законопроектами змін дозволить спростити митні процедури для українських підприємств та сприятиме розвитку міжнародних торговельних відносин, припливу інвестицій та спрощенню ведення бізнесу в Україні».

PHILIP MORRIS UKRAINE

Philip Morris Ukraine

РЕКОМЕНДАЦІЇ

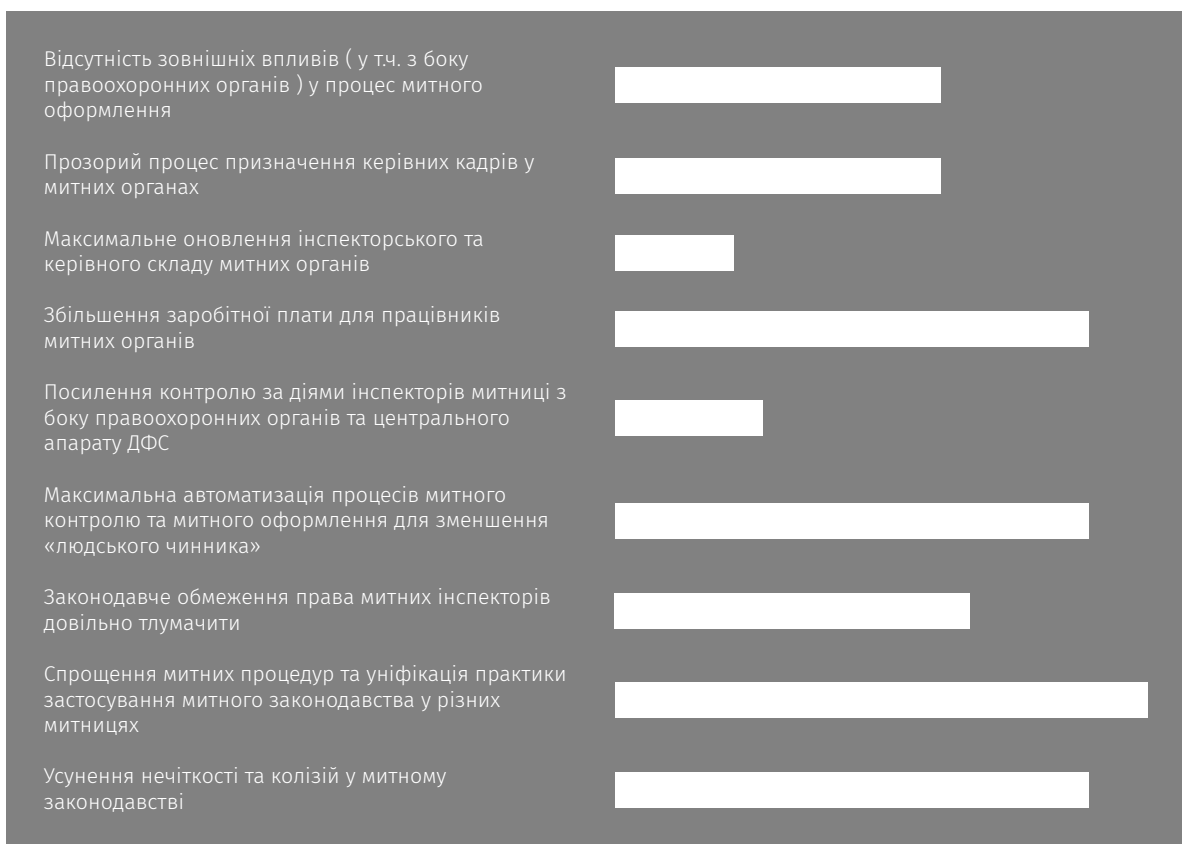
Для того, щоб інститут УЕО почав ефективно працювати в Україні, необхідне якнайшвидше прийняття Парламентом та Урядом нормативно-правових актів з урахуванням норм законодавства ЄС.

Показовим є те, що на сьогодні країни, які вже запровадили інститут УЕО, активно на вимогу бізнесу аналізують можливість поширення переваг для УЕО на суміжні області, де вимагається безпечність та надійність, — зокрема, оподаткування, авіаційна безпека, безпечність та якість харчової продукції тощо. Наприклад, у Європейському Союзі для цілей ПДВ буде запроваджуватися статус «сертифікованого платника податків», аналогічний УЕО. Україні також варто звернути увагу на це зараз, а не чекати чергового відставання від економічних лідерів.

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ

Корупція на митниці шкодить веденню бізнесу у країні в цілому. Корупційні прояви, пов'язані з митним оформленням, спотворюють конкуренцію, шкодять законній господарській діяльності добросовісного бізнесу, створюють ризики для безпеки ланцюга постачання та економічної безпеки держави в цілому. Саме тому заходи, спрямовані на запобігання корупції, зменшення корупційних ризиків є важливими для встановлення сприятливого ділового клімату в країні.

Які заходи були б найбільш ефективними для зниження корупції у митних органах?

Як видно із діаграми, респонденти опитування не вважають ефективними традиційні способи боротьби з корупцією (посилення контролю за діями митників, удосконалення управління кадрами, очищення керівного складу митних органів тощо).

Переважає більшість респондентів вважає, що зменшити корупцію можна шляхом збільшення заробітної плати для працівників митних органів. Багато респондентів також відзначають необхідність проактивної ролі бізнесу у запобіганні корупції (а саме дія виключно у правовому полі, принципова відмова від давання будь-яких хабарів та інформування правоохоронних органів про неправомірні дії посадових осіб державних органів).

РЕКОМЕНДАЦІЇ

На думку опитаних компаній-членів Палати, для протидії корупції необхідно впроваджувати ті заходи, що направлені на попередження корупції та викорінення передумов її виникнення, зменшення або ліквідацію корупційних чинників. Зокрема, інструменти боротьби з корупцією лежать у наступних областях:

- 1. Законодавчій** — усунення нечіткостей та прогалів у митному законодавстві, що зменшує можливості для неоднозначного його трактування митниками та підприємствами
- 2. Технологічній** — за рахунок спрощення та автоматизації митних процедур, зменшується роль людського фактору, а відтак — і можливість виникнення корупції
- 3. Операційній** — прогнозоване та уніфіковане застосування законодавчих норм на усіх митницях

«[заходи для протидії корупції] Необхідне створення політичної основи для лібералізації торгівлі, наприклад, уникнення високих тарифів та широкомасштабних вилучень, вдосконалення процедур сприяння торгівлі, що підтримують використання технологій та інвестування в управління людськими ресурсами, забезпечуючи професійну кар'єру, підтримувану прийнятними умовами праці».

Генеральний секретар Всесвітньої митної організації Куніо Мікурія
<http://www.wcoomd.org/ua/media/newsroom/2016/june/wco-expertise-and-contribution-explained-to-the-g20-anti-corruption-working-group.aspx>

БОРОТЬБА З КОНТРАБАНДОЮ ТА ПОРУШЕННЯМИ МИТНИХ ПРАВИЛ

Тіньова економіка, незаконне переміщення товарів через митний кордон, схеми ухилення від оподаткування шкодять законним інтересам добросовісних компаній та спотворюють ринкову конкуренцію. Саме тому бізнес зацікавлений у тому, щоб держава в особі митної адміністрації активно протидіяла порушенням митного законодавства.

Чи вважаєте ви протидію незаконному переміщенню товарів через митний кордон ефективною?

Із загальної кількості опитаних компаній, 59% не вважають, що станом на сьогодні протидія незаконному переміщенню товарів через митний кордон є ефективною.

При цьому, частка компаній, що вважають цей напрямок реформування митної справи актуальним, є найменшою серед усіх.

Разом з цим, характер відповідей на питання, які заходи щодо боротьби з митними правопорушеннями можуть бути ефективними, відрізняється від поширених стереотипів у цій сфері. Так, кількість компаній, які вважають, що для протидії «товарній контрабанді» слід посилювати контроль на кордоні і обмежувати ввезення товарів, є незначною. Також, небагато прихильників має ідея посилення відповідальності за митні правопорушення шляхом збільшення штрафів за ПМП та криміналізації товарної контрабанди.

Водночас, респонденти вважають, що боротися з явищем незаконного переміщення товарів слід шляхом змін у законодавстві та податковим контролем.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- 1. Уніфікація ставок мита** — встановлення однакових ставок податку за Митним тарифом (принаймні у межах товарної позиції) може зменшити кількість спроб декларування товарів не своїм іменем для ухилення від сплати мита.
- 2. Запровадження контролю за рухом товарів всередині країни** — удосконалення податкового контролю з метою контролю за рухом та оподаткуванням імпортованих товарів (у першу чергу стосується податку на додану вартість).
- 3. Реформа спрощеної системи оподаткування** для унеможливлення легалізації незаконно ввезених товарів — спрощене адміністрування податків та легкість ведення обліку не можуть використовуватися для ухилення від сплати податків.

Під час протидії порушенням митного законодавства, держава має концентруватися саме на питаннях викоринення передумов існування тіньових схем на митниці.

Водночас, митниця має приділяти більше уваги протидії саме тим правопорушенням, які становлять найбільшу небезпеку для суспільства, — контрабанді наркотиків та зброї, вибухових речовин, незаконному переміщенню небезпечної та неякісної продукції тощо.

Знаковим є те, що для боротьби з однією з найпоширеніших схем легального ввезення комерційних товарних партій без сплати належних мит на момент виходу цього дослідження в друк Парламентом прийнято законодавчі зміни, які обмежують пільгове оподаткування товарів, які ввозяться фізичними особами в особистому багажі та в міжнародних експрес-відправленнях і поштою.

Водночас, таке регулювання свідчить про те, що надалі використовується підхід, спрямований на встановлення додаткових обмежень та заходів контролю замість того, щоб створити систему, яка б усувала причини виникнення таких схем, або робила їх використання цілком неможливим (в ідеальному випадку).

«Разом із спрощенням митних процедур, державним органам важливо докладати зусиль для ефективного контролю за дотриманням митного законодавства усіма учасниками зовнішньоекономічної діяльності. Недостатній, в деяких аспектах, контроль на митниці призводить до того, що добросовісні імпортери та місцеві виробники страждають від недобросовісної конкуренції з боку тих, хто налагодив імпорт без сплати належних податків та мит. Окрім того, що практика «сірого імпорту» економічно дискримінує добросовісних постачальників, стимулює корупцію та підриває систему захисту прав споживачів, вона також значно впливає на інвестиційну привабливість усієї країни. Останнім часом держава вжила важливих заходів для боротьби із такими порушеннями закону і ця політика повинна бути продовжена».

МИТНИЙ ПОСТ-АУДИТ

Митний контроль на основі пост-аудиту є загальновизнаним інструментом спрощення міжнародної торгівлі. Ефективно налагоджена система митного пост-аудиту дозволяє митній адміністрації максимально спростити митні процедури під час випуску товарів та скоротити часові рамки митного оформлення, тоді як належний документальний контроль може проводитися саме на етапі після завершення митного оформлення. Положення міжнародних угод (наприклад, Угода про асоціацію з ЄС) також зобов'язують Україну застосовувати сучасні методи митного контролю, такі як аналіз ризику, контроль після випуску товарів та аудит компаній.

У порівнянні з іншими напрямками реформування митної справи, лише незначна кількість опитаних компаній вважає питання пост-аудиту актуальним для себе.

Відповідно до коментарів компаній, наразі бізнес не бачить жодного взаємозв'язку між спрощенням випуску товарів, та проведенням документальних перевірок органами ДФС. Компанії також стверджують, що наразі метою перевірок після митного оформлення є виключно пошук можливостей донарахування податків на товари, що випущені у вільний обіг.

90 % опитаних компаній вважають теперішній стан пост-аудиту неефективним.

Які аспекти проведення пост-аудит перевірок, на Вашу думку, є найбільш проблематичними?

- ◆ Метою проведення документальних перевірок ГУ ДФС є виключно донарахування податків
- ◆ Документальні перевірки зосереджуються виключно на питаннях сплати податків, а не на дотриманні законодавства
- ◆ Низький рівень митної кваліфікації податкових аудиторів
- ◆ Митниця, яка безпосередньо здійснює митне оформлення товарів, не має права на пост-аудит і відповідно не бажає зменшувати рівень контролю при випуску товарів

Основними проблемами сучасного стану пост-аудиту, на думку компаній, є наступні:

1. Метою проведення документальних перевірок ГУ ДФС є виключно донарахування податків. Компанії стверджують, що аудитори дуже часто дивляться не на суть операції, а виключно на її форму, намагаючись будь-якою ціною донарахувати податки
2. Документальні перевірки зосереджуються виключно на питаннях сплати податків, а не на дотриманні митного законодавства у цілому. Митні органи не використовують потенціал пост-аудиту для можливості перенесення частини митних формальностей, не пов'язаних зі справлянням податків (наприклад, перевірка доданих до митної декларації документів, застосування заходів нетарифного регулювання тощо), на етап пост-аудиту

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Проблеми поточного стану пост-аудиту, озвучені компаніями-членами Палати, є очевидними. Однак, дані опитування черговий раз свідчать, що наразі в Україні пост-аудит не виконує своєї головної функції, а саме: не є інструментом спрощення торгівлі. І до того часу, поки не зміниться підхід державних органів до мети та призначення перевірок після завершення митного оформлення, пост-аудит залишиться заходом виключно фіскального характеру.

Разом з цим, відповідно до кращих світових практик, методи перевірки на основі аудиту повинні призводити саме до скорочення часу на контроль під час митного оформлення, а не лише виступати додатковим інструментом контролю, на додаток до контролю під час випуску товарів.

При цьому, запровадження пост-митного контролю неможливе без одночасного запровадження інших інститутів, тісно пов'язаних з пост-аудитом — наприклад, управління ризиками, спрощення та автоматизація митних процедур, взаємодії між підрозділами, що проводять митне оформлення та аудиторами з метою зменшення обсягу контролю під час випуску товарів.

ВИСНОВКИ

Опитування засвідчило, що 76% опитуваних вважають, що реформа митниці повинна бути головним пріоритетом для Уряду та Парламенту України. Серед найважливіших складових проведення митної реформи 53% респондентів зазначили впровадження антикорупційних методів та 45% — розробку зручних для користувачів послуг. Крім того, бізнес вважає пріоритетними наступні напрямки реформування митної справи:

1. Автоматизація митних процедур і розвиток концепції «електронної митниці»
2. Удосконалення митних формальностей та системи управління ризиками
3. Забезпечення доступності інформації з митних питань
4. Реформування процедур оскарження рішень митних органів
5. Удосконалення порядку сплати митних платежів

Водночас, менший інтерес учасники опитування виявили до сфери боротьби з контрабандою та порушенням митних правил і сфери митного пост-аудиту.

Роберт Зелді

Експерт Комітету з питань митної політики Американської торговельної палати в Україні, менеджер ЕУ в Україні

У 2017 році багато хто не був задоволений прогресом реформування інституцій в країні. На жаль, для цього були всі підстави. Тому Уряду не варто забувати, що тільки суттєва модернізація адміністративних процесів (зокрема, і на митниці) може привести до успіху. І водночас, потрібно мати на увазі, що успішною реформою вважається тільки те, що дійсно необхідно учасникам суспільних відносин. Реформа, яка не змінила радикально стан речей, не враховується.

Саме тому, під час втілення реформ у галузі зовнішньоекономічної діяльності потрібно ризикувати і заглядати навіть не в завтра, а в післязавтрашній день. У 2018 році ж відмічаються позитивні зрушення завдяки прийняттю Парламентом України проекту Закону щодо функціонування «Єдиного вікна».

ЧОМУ МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗНАХОДИТЬСЯ В ЦЕНТРИ УВАГИ?

Питання митного регулювання набувають все більшого значення в Україні. Часто українські митні органи дотримуються фіскального підходу, що призводить до переплати значних сум митних зборів або накладення штрафних санкцій. Таким чином, питання дотримання вимог митного регулювання є критично важливим для ведення бізнесу в Україні.

Порушення митних правил може призвести до:

- Значних затримок у митному оформленні
- Переплати або недоплати сум митних платежів
- Застосування значних сум штрафів і можливої конфіскації товарів
- Втрати доступу до низки спрощених митних процедур

ПОСЛУГИ ЕУ

Ми пропонуємо комплексну допомогу у вирішенні проблемних питань, що виникають при створенні, управлінні та функціонуванні міжнародних ланцюгів постачання. Основні напрями наших послуг перелічені нижче.

Постійні консультації з питань митного регулювання та податків, що сплачуються при імпорті: консультування зі складних питань митної оцінки, класифікації товарів для цілей митного оформлення, оптимізації митних процедур і оподаткування товарів.

Діагностика дотримання вимог митного регулювання: аналіз імпортової та експортної діяльності, бізнес-процесів і облікових записів з метою виявлення ризиків і можливостей та надання відповідних рекомендацій. Ця послуга є корисною як до проведення перевірки митними органами, так і у випадку, коли компанії потрібна швидка оцінка господарської діяльності в частині повноти та своєчасності сплати митних платежів.

Взаємодія з митними органами: сприяння в отриманні постанов рішень митних органів щодо класифікації, походження і застосування митних процедур та інших подібних питань. Ми також допомагаємо у підготовці відповідей на запити органів влади, що стосуються питань митного регулювання та оподаткування товарів при імпорті. Також ми сприяємо в отриманні відшкодування надмірно сплачених сум митних платежів та допомагаємо в підготовці додаткової документації для підтвердження митної вартості.

Дотримання торговельних правил: надання консультацій з питань відповідності конкретних імпортних операцій вимогам нетарифних заходів регулювання торгівлі, експортного контролю, технічних регламентів тощо. Це може також включати аналіз товаросупровідної документації та зовнішньоекономічних контрактів або взаємодію з постачальниками послуг — третіми особами (митними брокерами, складами, операторами вільних зон) і органами влади для обговорення і узгодження можливих рішень.

Вирішення спорів, в тому числі у судовому порядку: практичні поради тактичного та стратегічного характеру у відносинах з митними органами при виникненні спорів з питань митного регулювання (зокрема, з питань митної оцінки та класифікації товарів). Ми допомагаємо оскаржувати рішення та дії митних органів як під час митного оформлення, так і під час проведення заходів постаудит-контролю після завершення митного оформлення. Зокрема, ми можемо допомогти в оскарженні рішень про донарахування податкових або митних платежів, в тому числі представляти інтереси компанії в суді.

Структурування та оптимізація процесів з точки зору митного регулювання: наші послуги включають огляд процедур, що застосовуються компаніями при здійсненні митного оформлення товарів; дослідження нових бізнес можливостей, пошук

Експерти Американської торговельної палати в Україні у дослідженні «Керівні принципи для митної справи в Україні» надали низку пропозицій з удосконалення митного регулювання. Ці рекомендації стосуються багатьох сфер: від митного оподаткування та «Єдиного вікна» – до митного пост-аудиту і боротьби з корупцією.

Очевидно, що митна реформа повинна бути комплексною, адже поодинокі удосконалення окремих елементів галузі навряд чи зможуть системно змінити поточний стан справ. Наприклад, запровадження інституту уповноважених економічних операторів (УЕО) нерозривно пов'язане зі створенням повноцінного митного пост-аудиту та безпаперового документообігу. На думку авторів дослідження, зміни повинні бути всеохопними. Лише в такому випадку кінцевий результат реформ зможе гармонійно поєднати всі компоненти.

При плануванні та розробці проекту реформи потрібно чітко уявляти кінцевий результат, до якого вестиме процес трансформації. Автори проаналізували всі попередні напрацювання та пропозиції органам державної влади та запропонували своє бачення нової української митниці.

Ця інфографіка показує, як поєднати нові компоненти митного регулювання, щоб модернізована митна служба могла виконувати два основоположних завдання: захист держави та стимулювання міжнародної торгівлі.

Попереднє митне оформлення

Подача митних декларацій до прибуття товарів на кордон дозволить митниці перевірити відомості і випустити товар.

Принцип «Єдиного вікна»

«Єдине вікно» створює електронний документообіг між бізнесом та державними органами. Прийняття законопроекту № 7010 створить електронне середовище для здійснення імпортно-експортних операцій.

Централізоване митне оформлення

Товар надається для митного оформлення в одну митницю (центр компетенцій), а декларація (в знеособленому вигляді) направляється в іншу митницю. Обидві митниці взаємодіють між собою і декларантом за допомогою електронних технологій.

Автоматизація митних процедур

Виконання в автоматичному режимі:

- Реєстрації, перевірки та реєстрації митних декларацій в режимі 24/7/365. Додаткові документи запитуються додатково в разі потреби.
- Розподілу декларацій між інспекторами автоматично з врахуванням їх завантаженості, спеціалізації і кваліфікації.
- Завершення оформлення — за відсутності ризиків, інформаційна система завершує митне оформлення без втручання інспектора.

Центри компетенцій

Це підрозділи чи митниці, які спеціалізуються на окремих питаннях (митна оцінка, класифікація, тощо) чи окремих товарах, галузях промисловості. Концентрація найкращих фахівців в певній області митної справи дає можливість краще й швидше перевірити «ризикові» декларації, не створюючи при цьому перешкод для бізнесу.

Багатоканальна система митного оформлення

Митне оформлення за червоним, жовтим чи зеленим каналами: застосування додаткових контролей тільки до ризикових товарів.

Ризико-орієнтований пост-митний контроль

Перенесення значного обсягу контролей (на підставі аналізу ризиків, в разі необхідності) на етап після випуску товарів.

Створення інституту авторизованих економічних операторів (АЕО)

Максимальне спрощення митних процедур для учасників ЗЕД, які відповідають критеріям безпеки. Взаємне визнання АЕО з різними країнами. Палата виступає за негайне прийняття відповідного законопроекту про АЕО.

Контроль ланцюжка постачання

Одних контрольних заходів на кордоні недостатньо. Найбільш ефективним засобом попередження митного шахрайства є забезпечення глобальних «безпечних» ланцюгів постачання. В рамках таких ланцюгів створюються умови, коли неможлива економічно вигідна реалізація товарів, що потрапили до України в результаті шахрайських схем.

Митні клієнт-менеджери

Митниці призначають клієнт-менеджерів, які комплексно допомагають учасникам ЗЕД у дотриманні законодавства, оперативному вирішенні проблемних питань. Це сприятиме зменшенню кількості порушень митного законодавства, глибшому розумінню митницею своїх клієнтів.

оптимальних товарів або географічних районів; допомогу в створенні/налаштуванні митної функції на рівні компанії або групи з метою прискорення митного оформлення та оптимізації податкових наслідків. Це може допомогти бізнесу в належному управлінні ризиками, підвищенні продуктивності ланцюга постачання або отриманні додаткових податкових пільг щодо операцій з міжнародної торгівлі. Фахівці EY також готові допомогти у практичному впровадженні наданих рекомендацій.

Дозволи та ліцензії: набір послуг, спрямованих на отримання різних дозволів і ліцензій, необхідних для імпорту/експорту, або на підвищення ефективності вашого бізнесу (наприклад, ми можемо допомогти в отриманні статусу УЕО, що передбачає спрощення митних процедур, або сприяти у відкритті митного складу/складу тимчасового зберігання).

Лобіювання: допомога в обґрунтуванні необхідності зміни/поліпшення митних і податкових правил, пов'язаних з операціями міжнародної торгівлі. Коли певні норми і правила стають перешкодами в господарській діяльності або бізнес-можливостями, ми можемо допомогти підготувати аргументи для внесення змін до існуючого або створення нового, більш сприятливого законодавства.

Спеціалізовані семінари: організація семінарів, присвячених окремим питанням митного регулювання. Наші експерти можуть підготувати семінари до потреб саме вашого бізнесу і запропонувати різний рівень деталізації матеріалу.

ФАКТИ ПРО КОМАНДУ EY

- Найбільша практика з питань митного регулювання і міжнародної торгівлі в Україні
- Глибоке знання митної справи та законодавства (у розробці якого ми брали участь)
- Члени нашої команди з питань митного регулювання та міжнародної торгівлі мають досвід роботи у промисловості, митно-брокерській сфері та митних органах
- Відомі експерти, шановані органами влади, з великим досвідом успішного виконання проєктів

Зустріньтесь з нами!

Ми будемо раді зустрітися з вами та допомогти у розробці заходів для вирішення важливих ділових питань.

КОНТАКТИ EY В УКРАЇНІ

Ігор Даньков

Старший менеджер відділу оподаткування та юридичних послуг, керівник практики з питань митного регулювання і міжнародної торгівлі в Україні

+380 44 490 3000

Igor.Dankov@ua.ey.com

Роберт Зелді

Менеджер відділу оподаткування та юридичних послуг, практика митного регулювання і міжнародної торгівлі в Україні

+380 44 490 3000

Robert.Zeldi@ua.ey.com

вул. М.Амосова, 12
Бізнес-центр «Горизонт Парк», 15 поверх
м. Київ, Україна

+380 44 490 58 00

chamber@chamber.ua

www.chamber.ua

UKRAINE ACC
THE CHAMBER OF COMMERCE